

τις δὲν διήγειρε πύλη μεγάλη, οὐδὲ ἐξήγειρε τὰ πλήρη. Βί-
νει τὸν γέλωτα, οὐχὶ τὸ δάκρυ, ἐδύκην ἀλλ' οὐχὶ μέγας
ἀνιάτου πληγῆς. Τὸ humour αὐτοῦ ἦτο εὐχάριστον, δεικτι-
κὸν ἐνίοτε, οὐχὶ ἄνωγ· δόλιον. Αἱ ἀπάντησεις του πλήρη·
ἀτίκτου ἄλλοτε ἢ ὑπαινιγμῶν. Τὴν κοινωνίαν, ἐν ἧ' ἔζη, κα-
τὰ θέτον· ἐγνώριζε. Παντοῦ παρευρίσκατο, τὰς νύκτας περι-
εφέρετο καὶ μεγάλην εὐχάριστησιν εὕρισκε συναστρεφόμενος
καὶ μετ' αὐτῶν τῶν πτωχοτέρων καὶ ἐλεεινοτέρων τῶν ἀν-
θρώπων, οὗς εὐλογεῖται ὅπως ἠδύνατο.

Διὰ τοῦ προώρου θανάτου του, ἡ Ζάκυνθος ἀπώλεσε τὸν
δημοτικὸν σατυρογράφον καὶ ἀληθῆ τύπον ιδιόρρυθμον, ὁ ὁ-
ποῖος, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, θὰ ἐπιζήσῃ, ὡς ἐπιζῆ ὁ Κου-
τούζης. Τὰ παμφλέτια, τὰ κάλλανθα καὶ τὰ σατυρικά του
εἶνε ἄπειρα ὄλα αὐτοσχέδια, εὐρεσιτέα καὶ μετὰ τοπικῆς
χραιοῆς. Μόλις ἀνεγίνωσκον οἱ Ζακύνθιοι τὴν πρώτην γραμ-
μὴν σατύρας, ἀμέσως ἐμάντευον ἂν ἦτο τοῦ Καντούνη ἔργον.
Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπαγόρευε καὶ ποτὲ σχεδὸν δὲν ἔγραφεν εἰς
τὴν οἰκίαν του ἀλλ' ὅπου καὶ ἂν εὕρισκατο. Συνεργάτης ὑ-
πῆρξεν εἰς πολλὰς τοῦ τόπου ἐφημερίδας, καὶ ἐξέδωκεν
ἀξιολόγους σατυρικάς ἐφημερίδας, οἷον Κόσκινον, *) Ἀναγε-
λάστραν, Σκύλον, Γουζέλην κλπ.

Ἡ φύσις, ὡς εἶδομεν, εὐμείρησεν αὐτὸν μετὰ πολλῶν ἐ-
πιζήλων προτερημάτων, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐπροίκισε καὶ μετὰ
πρακτικοῦ νοῦ, οὐδὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐκείνης, νὰ χαλι-
ναγωγῆται τὰς ἐπιθυμίας του. Ἄνθρωπος διευθυνόμενος μὴ-
νον ὑπὸ τῆς καρδίας, ὡς ἀνεματίστον καὶ ἄνευ πηδαλίου
φέρεται σκάφος ἐν ἀνοικτῇ θαλάσῃ. Εἰς τοιαύτην θέσιν εὐ-
ρέθη ὁ εὐρεστάτος Καντούνης. Ὁ Βολταῖρ εἶπεν ὅτι «ὁ ἔρωσ
ὑποδουλοῖ τὸν νοῦν, τὴν καρδίαν καὶ τὸ σῶμα.» Βεβαίως τὸ
ἀξίωμα τοῦτο τοῦ μεγάλου γαλλοῦ δὲν ἐφραμύζεται εἰς
πάντας διότι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, ἐφ' ὧν οὐδεμίαν ἰσχὺν ἔ-
χει ὁ ἔρωσ. Ὁ Καντούνης ὅμως ἐγένετο ἀίχμαλώτος τῆς
καρδίας του. Τοῦτο καὶ πάντοτε ἀλλὰ περιστάσεις ἔλα-
βον τόσην δύνειν ἐπ' αὐτὸν ὥστε αἱ ἐλπίδες, οἱ πόθοι,
τὰ σχέδια, αἱ προστάξεις τῆς ἀντιρῆς νεότητος, πᾶν ὅ,τι
καθιστᾷ γλυκεῖαν τὴν ζωὴν ἐξαφανίζοντο ὀλίγον κατ' ὀλί-
γον καὶ αἱ σκέψεις ἐπολιόρμησεν σιτωῶς τὴν ἀτιθάσττον
ἐκπακτὸν διάνοιάν του. Οὕτω· ἐνῶ ἠδύνατο ἐπιζῆσεν ἄ-
νελθῆ εἰς διαπρεπῆ ἀξίωμα, νὰ εἶνε ὠφέλιμος εἰς τὴν
πατριδα, εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ ἰδίως εἰς τὰς ἐναρέτους καὶ
ἐκνῆς ἀδελφὰς αὐτοῦ, ἀπεγοητεύθη δυστυχῶς καὶ ἐγκατέ-
λειψε τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς τράπον ἀτίστευτον. Δυστυχῶς, βῆ-
μα ἄσκαπτον προξενεῖ τὸ λάθος, ἐρχόμεθα πρὸς θεραπείαν
αὐτοῦ, καὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἡ θέσις μας δεινοῦται. Γεννᾶ-
ται πάλιν μετὰ τὸν νοῦ καὶ τῆς καρδίας, τῆς καρδίας καὶ
τοῦ καθήκοντος, ἢ—ὅπερ χεῖριστιν—καὶ τῆς ὑπάρξεως. Ὁ
Καντούνης ἐν τῇ πάλῃ ταύτῃ ἐνόμισεν ὅτι ἀνακούρειαν εὐ-
ρισκόν εἰς τὸν ἄσκατον βίον, ἀγνοῶν, ἴσως, ὅτι ἀνεπαίτη-
τως ἐλαφρύνετο, ἐξήτιλένε καὶ πρὸς τὰ χεῖρη τῶν τῆς
πέλαξεν.

3 Σεπτεμβρίου 1890.

Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ.

*) Εἰς τὸ Κόσκινον συνεργάζετο καὶ ὁ περιλημμένος ἡμῶν εὐρυ-
χῆ ποιητῆς κ. Δ. Ἡλιακόπουλος.

ΠΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΑΙΣΧΥΛΟΛΛΗ

ΠΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ